

PAULUS HECTOR MAIRS VÄRJKAPITEL

ÖVERSATT AV PER MAGNUS HAALAND

Till skillnad från alla andra vapen i Mairs repertoar, verkar värjan i De Arte Athletica vara ganska nytillkommen som disciplin, och han har översatt själva ordet Rappier på tyska, till "*Ensis Hispanicus more Italico*" på latin - spanskt svärd på italienskt maner. Liksom hans samtida Joachim Meyer, ser man tydliga influenser ifrån den bolognesiska fäktskolan. Huggen och paraderna känns yvigare och mer förekommande än den mer sammanhållna och stötorienterade skolan hos de italienska mästarna Di Grassi, Fabris, Giganti, etc. Icke desto mindre har man en terminologi som också i viss mån även förekommer i det illustrerade dussackkapitlet. I värjkapitlet ingår även svärd och bucklare, men jag har för enkelhetens skull valt att ha det i ett kapitel för sig, då man i modern tid behandlar dessa som enskilda discipliner.

Några termer:

Vindhugg, Windthaw - ett hugg underifrån bakom huvudet och uppåt. Samma gäller

Vindstöt, där klingan förs bakom huvudet och fram. Kallas även luftstöt.

Vredeshugg - som i långsvärdet och varhelst annars, ett kraftigt diagonalt hugg.

Tvärhugg - ett horisontellt hugg, eller där svärdet rör sig som en vindrutetorkare.

Triangelsteg - finns i två varianter: enkelt eller dubbelt. Det enkla: ta ett steg ut till sidan med främre foten, vänd dig bort från motståndaren och luta överkroppen bakåt mot motståndaren med främre foten böjd. Det dubbla: ta ett steg ut till sidan som innan med främre foten, flytta sedan bakre foten bakom den den främre. Luta som innan. Detta verkar vid första anblicken vara en ganska märklig och onödig kroppsställning, men faktum är att det är ett ypperligt sätt att förflytta undan motståndarens attacklinje, samt att rikta in sin egen attack bakom motståndarens parad. Dessutom står man även i beredskap att snabbt ta sig bort från motståndaren efter attacken.

1. EN ÖVRE STÖT MOT EN UNDRE MED VÄRJA

Gör så här i följande stycke: håll din värja i högerhanden framför ditt högerben i en undre stöt mot din motståndares skrev. Står han då med vänsterfoten fram och stöter mot ditt ansikte och din övre öppning, så lyft upp värjan ur den nedre stöten och lägg den över hans värja och för undan hans stöt med den korta eggen till vänster om dig. Ta sedan strax ett triangelsteg till höger med vänsterfoten och hugg honom i vänsterfoten han har fram. Om han hugger dig undertill på samma vis, så dra tillbaka ditt vänsterben, och för undan hugget med långa eggen, så kommer du undan oskadd och kan fortsätta anfälla honom.

2. ETT UNDRE STICK MOT ETT HUGG OVANIFRÅN

Gör så här i detta stycke: stå med vänster fot fram och håll din värja i en undre stöt mot motståndaren till höger om dig med klingan ovanför ditt vänsterben. Står han då med högerfoten fram och hugger ovanifrån mot ditt huvud, så lyft upp värjan ur den undre stöten och fall över hans värja och för undan hugget med korta eggen på din vänstersida. Kliv strax därefter fram med högerbenet och hugg rakt ovanifrån mot hans huvud. Om han å andra sidan hugger mot din övre öppning, så för undan hugget med långa eggen, och kliv tillbaka se till att du i steget hugger mot hans främre ben, och förflytta dig därmed tillbaka från honom.

3. EN STÖT NEDANTILL MOT ETT VREDESHUGG

Gör så här i följande stycke: när du fäktas in mot din motståndare, stå med höger fot fram och håll värjan med din högerhand ovanför och utanför ditt högerben. (Står din motståndare framför dig såhär) och du då står rakt upprätt med fötterna ihop, håll då värjan högt över huvudet för att utföra ett vredeshugg. Om han då antar att du vill hugga ovanifrån mot honom, kliv då fram med högerfoten och i samma stund som du gör det vänder du in en dold kraftig stöt bakom huvudet från höger till vänster mot hans ansikte. Om han stöter mot dig på detta vis, så för du undan stöten med korta eggen till vänster om dig. Sedan går du fram med vänsterfoten och hugger och stöter mot hans högra öppning, eller där du ser honom öppen och förflyttar dig sedan tillbaka från honom.

4. ETT HUGG UNDERIFRÅN MOT EN NEDRE STÖT

När du kommer inför din motståndare, ställ dig med vänster fot fram, och håll svärdet vid vänsterbenet i ett hugg underifrån nedantill. Står då motståndaren med höger fot fram och stöter ovanpå mot ditt ansikte, så lyft svärdet och för undan hans stöt med långa eggen. Därefter kliver du fram med högerfoten som om du skulle hugga honom i huvudet ovanifrån, och sedan kliver du tillbaka i triangel med högerfoten bakom vänstern och stöter honom i högersidan. Försöker din motståndare sig på detta mot dig, så hugger du mot hans stöt med ett hugg underifrån med långa eggen och kliver tillbaka med en stöt.

5. EN VINDSTÖT MED DOLD SPETS MOT EN AVSÄTTNING

Så här gör du i detta stycket: gå fram med vänster fot och rikta in en stöt med handen utsträckt från bakom huvudet mot motståndarens ansikte. Om din motståndare gör detta mot dig, och du då står med höger fot fram och svärdet upplyft, så parera hans stöt till vänster om dig med långa eggen. Om din motståndare parerar dig sålunda, vänder du in en dubbel luftstöt nedanifrån mot hans ansikte eller bröst. Gör din motståndare å andra sidan använder sig av denna teknik, parerar du hans attack med långa eggen till höger om dig, sedan kliver du fram med vänsterfoten och antingen hugger eller stöter honom i vänsterbenet han har fram. Följer han efter dig i ett förekommande, stöter du honom i ansiktet eller bröstet och förflyttar dig från honom.

6. TVÅ ÖVRE STÖTAR MOT VARANDRA

Så här gör du i detta stycke: ställ dig med höger fot fram och håll svärdet i högerhanden utsträckt över huvudet, med spetsen pekande mot motståndaren. Står din motståndare framför dig på detta vis, och kommer mot dig, och varken vill hugga eller sticka mot dig, så kliv fram med vänsterfoten och stöt mot hans ansikte eller bröst. Kommer din motståndare mot dig sålunda, så för undan hans stöt med korta eggen, dra tillbaka svärdet och stöt honom i skrevet. Försöker sig motståndaren på detta mot dig, så dra tillbaka vänsterfoten och om motståndaren kommer efter dig, så kliv fram så fort du kan med en kraftig vindstöt och förflytta dig sedan från din motståndare.

7. TY. EN BÖJD ÖVERSKJUTNING MOT EN STÖT/LAT. EN ÖVERSKJUTNING ÖVER MOTSTÅNDARENS SVÄRD MED EN ATTACK MOT ANSIKTET

I detta stycket kliver du fram med höger fot och riktar en vindstöt in mot hans hals underifrån. Gör han det mot dig, så för din värja krumt över hans klinga och för undan hans stöt till höger om dig. Därefter för du in en stöt över motståndarens svärd i ansiktet eller bröstet på honom. Gör din motståndare detta mot dig, lyfter du upp långa eggen och parerar honom på så sätt, för sedan tillbaka högerfoten och hugg honom i högerbenet med långa eggen, och slutligen förflyttar du dig från honom

8. EN DOLD SPETS MOT EN NEDRE VINDSTÖT

Gör så här i detta stycke: stå med höger fot fram, och stöt en vindstöt honom i bålen med underifrån uppåt. Riktat han en sådan lång stöt mot dig, och du då står med höger fot fram och håller svärdet i högerhanden bakom huvudet, med spetsen vilande på ryggen, så kliv tillbaka med högerfoten, så undviker du att bli stucken. Sedan kliver du snabbt fram med ett dubbelsteg, och för in en dold stöt från höger till vänster mot hans ansikte eller bröst. Försöker han parera, så kliv till höger med ett dubbelt triangelsteg, och stöt eller hugg honom i vänsterarmen innan du flyttar dig från honom.

9. ETT HUGG OVANIFRÅN MOT EN AVSÄTTNING MED VÄRJA OCH DOLK

Så här utför du detta stycke: stå med vänster fot fram, med dolken i vänsterhanden vid vänsterhöften och spetsen pekande mot honom. Härifrån hugger du med svärdet i högerhanden med långa eggen mot hans huvud. Kommer din motståndare mot dig på detta vis, och du då står med höger fot fram, så för samman svärd och dolk i parad, och skjut sedan dolken över hans svärd och för undan hans hugg, kliv snabbt fram med vänsterfoten, samtidigt som du för armen över hans svärd så att det hamnar under din arm. Därefter stöter du honom i skrevet med dolken och hugger honom i de övre öppningarna med långa eggen på svärdet. Kommer din motståndare mot dig på detta vis, så parera hans attack med dolken till vänster om dig, och kliv med högerfoten innanför din motståndares vänstra. Därefter vänder du upp långa eggen på svärdet och använder bågen för att skjuta från dig under hans vänsterarm, kliver tillbaka med två steg och går sedan mot honom med stötar och hugg.

10. EN KRAFTSTÖT NEDANIFRÅN OCH OVANIFRÅN

Så här gör du: gå fram med högerfoten mot din motståndare, och stöt honom nedantill i skrevet så hårt du kan. Gör din motståndare detta mot dig, och du då står med vänster fot fram, så för undan hans stöt med dolken till vänster om dig, och i samma stund du gör det utför du en kraftstöt med värjan så att långa eggen är vänd uppåt mot hans ansikte eller bröst. Stöter han mot dig sålunda, lyft då upp dolken mot hans värja och för undan stöten till vänster om dig. Parerar han på så vis, drar du tillbaka svärdet undan hans dolk och stöt honom nedantill. Vidare, gör motståndaren detta mot dig, så dra tillbaka högerfoten och för undan hans stöt med långa eggen på värjan, och kliv sedan så snabbt du kan tillbaka och hugg eller stöt honom i huvudet, och därefter förflytta dig undan honom i gott skydd.

11. EN STÖT NEDANTILL MOT ETT HUGG OVANTILL

Om motståndaren står med höger fot fram, och hugger mot dig ovanifrån, så ställ dig då med vänster fot fram och parera hans hugg med dolk och värja i kors i det så kallade tånggreppet. Därefter drar du tillbaka värjan från motståndarens värja ovan till och stöter honom i bålen nedan till. Gör han detta mot dig, dra då tillbaka högerfoten och för undan stöten till vänster om dig. Därefter kliver du tillbaka med högerfoten och stöter honom i skrevet. Om han försöker sig på just detta, drar du tillbaka vänsterfoten och för undan stöten med dolken till vänster om dig. Därefter tar du två steg och stöter eller hugger honom i huvudet, och förflyttar dig sedan från honom.

12. TVÅ ANDRA TEKNIKER MED VÄRJA OCH DOLK

Kliv fram med vänster fot, och med dolken i vänsterhanden och värjan i den högra, så riktar du hugg så hårt du kan mot hans huvud, samtidigt som du för dolken över hans högerhand och stöter honom i livet. Om motståndaren kommer mot dig på detta sätt, parerar du med långa eggen på värjan och lägger dolken mot hans vänsterarm, och skjuter från dig till höger, så avvärjer du även dolkstöten. Därefter kliver du tillbaka med vänsterfoten, drar tillbaka dolken ovanför och riktar in en stöt nedanför mot motståndarens skrev. Om han å andra sidan utför detta mot dig, slår du undan hans hugg med ett underhugg. Kliv sedan fram med höger och stöt honom bröstet och dra dig sedan tillbaka.

13. EN NEDRE STÖT MOT EN ÖVRE

I detta stycke går du fram med vänster fot mot din motståndare och riktar in en stöt underifrån mot motståndarens liv så hårt du kan. Om han gör detta mot dig, och du då står med vänster fot fram parera hans stöt då med korset på din parerdolk och för undan den till vänster om dig. Om han har parerat dig sålunda, stöter du honom i bröstet med dolken. Kommer motståndaren å andra sidan mot dig på detta vis, kliver du tillbaka med vänsterfoten, lyfter upp dolken och parerar hans stöt med din dolk. Kliv sedan fram så fort du kan med vänsterfoten och stöt honom i ansiktet eller bröstet ur bågtekniken. Använder sig motståndaren av samma sak mot dig, parerar du med långa eggen på värjan, kliver tillbaka med vänsterfoten och styr in en stöt i bålen på honom nedantill, och därefter förflyttar du dig från honom i gott försvar.

14. EN NEDRE STÖT MOT ETT ÖVRE HUGG

Om du önskar vinna segern i denna kamp, så går du fram med högerfoten, och honom stöter nedantill i livet med värjan. Gör han det mot dig, för du undan hans stöt med dolken till vänster om dig, går fram med vänsterfoten och hugger honom i huvudet ovanifrån. Gör din motståndare detta mot dig, går du fram med vänsterfoten och parerar hugget med dolken. Därefter för du din vänsterarm över hans svärd och vrider in hans svärd under vänsterarmen på dig. Vill han då stöta dig med dolken, så parerar du till vänster om dig med svärdet, kliver tillbaka med vänsterfoten och stöter honom i magen. Gör han det å andra sidan, kliver du i triangel till vänster och stöter honom i vänstersidan, och förflyttar dig sedan från honom.

15. EN UNDANFÖRNING MED VÄRJA OCH DOLK

Så här gör du i detta stycke: gå fram med högerfoten och håll dolken i vänsterhanden bakom ryggen. Därefter utför du en döld stöt från vänster mot motståndarens ansikte eller bröst. Gör han det mot dig, och du då står med vänster fot fram, parerar du med dolken och värjan i kors till höger om dig. Därefter drar du tillbaka svärdet från hans och stöt honom medantill i magen, men med dolken fortfarande mot hans svärd, så han inte kan skada dig. Om han försöker stöta dig nedantill sålunda, för du fram dolken framme vid spetsen på hans värja och trycker ner, så har du avvärjt hans attack. Om du sedan kliver tillbaka med högerfoten samtidigt som du stöter mot honom nedantill, kommer du undan honom och du befinner dig på lika villkor med din motståndare.

16. ETT DÖDLIGT DOLKKAST¹

I detta stycket ställer du dig med höger fot fram och håller parerdolken i vänsterhand bakom ryggen. När han då står med höger fot fram och stöter mot dig ovan till ur bågposition mot ditt ansikte eller bröst, så lyfter du upp svärdet från hans svärd och för undan hans stöt till vänster om dig. Därefter gör du som om du skulle hugga mot honom ovan till, så att han tvingas parera med sin dolk. När du då ser honom öppen i magen drar du fram dolken så att pommel på den befinner sig i handflatan och fingrarna utsträckta utanför hjaltet. Sedan kastar du fram dolken så hårt du kan i magen på honom, och sålunda tvingas han på fall.

¹ Översättaren avsäger sig allt ansvar över eventuella dödsfall eller skador på person eller ägodelar i samband utförandet av denna teknik.